

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»
Державна вища техніко-економічна школа
ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному
адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

**27 жовтня 2022 року
Мукачево**

УДК 657:658
A43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 27 жовтня 2022 р., м. Мукачево. – 279 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мукачівського державного університету (протокол №6 від 24 листопада 2022 р.)

Нодь І.А., Максименко Д.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ У ГРОМАДАХ	171
Пантук Ю.М. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	173
Попович О.П. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ	175
Проскура В.Ф., Діус В.В. ГАЛУЗЕВІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА	176
Пугачевська К.Й., Гомба М.В. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	179
Рейс Т.Т. ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	180
Рибчук А.В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ – ФАКТОР РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ	183
Росола У.В., Росола О.А., Росола А.П. ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	185
Русин І.М. РОЗВИТОК ПОНЯТЬ “КАПІТАЛ” ТА “ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ” ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	187
Феср О.В. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ	188
Цимбалюк Р.М. ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	190
Чучка І.М. РОЛЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	192
Яхимець Ю.М. ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ	193
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ МАРКЕТИНГОВИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	
Бора І.В., Бора Н.Ю. ОПТИМІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ	197

капітал і як сукупність різноманітних запасів, які використовуються в процесі виготовлення продукції, і як однорідний фонд вартості, який знаходиться між альтернативними можливостями його використання з метою встановлення цілісної норми віддачі. Як стверджують згадані автори, економісти зазвичай приймають точку зору відносно існування двох наведених вище підходів до розуміння капіталу.

Однак, проблема виникає тоді, коли дані дві концепції інтегруються в економічні моделі, і одній з них надається більше значення, а роль іншої опускається. В результаті цього більшість із розходжень, які з'явилися навколо теорії капіталу протягом останніх ста років, є результатом однієї з двох проблем, тобто: по-перше, інтеграції процесу виробництва в теорію вартості, яка основана на цінності, і, по-друге, інтеграції капіталу і часу в моделі рівноваги..." [4, с. 12].

Порівняння капіталу в економіці із енергією у фізиці має неабияке значення для подальших роздумів над природою і визначенням сутності капіталу.

Список використаної літератури:

1. Pacioli L. *Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita* (Everything About Arithmetic, Geometry and Proportion) / L. Pacioli. – Wenecja, 1494.
2. Mirowski P. *More Heat than Light, Economics as social physics: Physics as nature's economics* / P. Mirowski. – Cambridge University Press, 1989.
3. Harcourt G.C. (Eds.) *Capital Theory*, Vol. 1-3 / Ch. Bliss, A.J. Cohen, G.C. Harcourt // Edward Elgar Publishing Limited, Bodmin, Cornwall, 2005.
4. Kurek B. *Hipoteza deterministycznej premii za ryzyko: rozprawa doktorska* / B. Kurek // Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, 2007.

Феєр Оксана Валеріївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розвиток економіки регіону є одним з провідних напрямків державної політики, оскільки на даному рівні формується плацдарм, умови для соціального і економічного розвитку країни та підвищення рівня життя її населення. Досягнення такого результату можливе за рахунок системної роботи за всіма напрямками і особливе місце належить активній підприємницькій діяльності.

На сьогоднішній день бізнес функціонує в нових умовах, в яких йому ще не доводилось працювати, в умовах війни. Війна суттєво вплинула на всі сфери, видозмінила їх, спричинила пошук нових форм виживання і функціонування. На початку війни підприємці зіштовхнулись з необхідністю прийняття швидких управлінських рішень про припинення своєї діяльності або знаходити нові шляхи для подальшого функціонування. На ці рішення вплинули такі умови як місцезнаходження бізнесу (частина бізнесу залишилась на підконтрольних територіях, інша, де велись активні бойові дії, можливість релокації), виїзд частини

працевдатного населення за межі території України, мобілізації працівників, розуміння проблеми з логістикою, закупівлею сировини та матеріалів тощо.

Якщо аналізувати бізнес в регіональному аспекті, то за результатами дослідження, проведеного Центром розвитку інновацій спільно з Офісом з розвитку підприємництва та експорту й національним проектом Дія. Бізнес:

1. Понад 30% українського бізнесу вже адаптувалися до нових реалій і мають бізнес-стратегію та/чи бізнес-план розвитку (на Заході України найбільший відсоток бізнесів (37,7%), які мають стратегію, налагодили базові процеси, а деякі почали адаптуватися до неї; близько 50% бізнесів по всій Україні ще досі в процесі роздумів та інтуїтивного управління (від 46,6% у Центрі України до 58,9% на Сході)).

2. Вдвічі зменшилася кількість бізнесів, які повністю або майже зупинили діяльність (від 80% у березні до 40% у липні) (На Заході та Півночі більша частина всіх підприємств зменшили обсяги робіт або працюють частково — це 57,3% і 56,6% відповідно. У Центрі України та на Півдні таких підприємств 44,9% і 46,9%, найменше на Сході — 29,1%).

3. Найбільших прямих втрат зазнали підприємства на Сході України, деякі втратили понад \$5 млн (із 24.02.2022 загальні втрати український бізнес оцінює в \$87 млрд. Несуттєві втрати мають більш ніж половина підприємств у Центрі України (50,6%) і понад третина підприємств на Заході (38,9%). На Сході України найбільших прямих втрат зазнали 8,2% підприємств: від \$1 млн до \$5 млн, а 2,7% — понад \$5 млн.

4. Менше ніж 2% підприємств здійснили релокацію повністю або переважно за кордон. Натомість 38% підприємств орієнтовані на експорт (переважно релокація бізнесу відбувається зі Сходу України — 39,7% підприємств планують або здійснили релокацію в Україні чи за кордон. В інших регіонах від 80% до 90% бізнесів не здійснювали релокацію. Більшість підприємств, які змушені здійснити релокацію, роблять це виключно або переважно в Україні, за кордон релокувалося менше ніж 2% підприємств зі Сходу, Заходу та Центру України).

5. Майже 100% бізнесів готові платити внутрішньо переміщеним особам (ВПО) стільки ж, скільки й місцевим (у кожному регіоні України за останній місяць значно зменшилася кількість працівників — від 42,7% на Заході до 68,5% на Сході. Майже половина бізнесів вважають ВПО перспективними для довготермінового працевлаштування та реінтеграцію в місцеву громаду, а 97,3% готові платити стільки ж, скільки й місцевим, за умови відповідної кваліфікації) [1].

На восьмий місяць війни бізнес демонструє різні тренди, про те:

- бізнес має реалістичну оцінку власного розвитку та не розраховує на суттєве зростання, скоріше має помірні очікування від майбутнього;
- бізнес значно постраждав від війни, частина підприємств повністю зупинила свою діяльність;
- різні галузі бізнесу потребують різних обсягів інвестицій, однак найпопулярнішими є категорії до 30 тисяч доларів США та від 30 до 100 доларів;
- бізнес переважно не співпрацює з органами місцевого самоврядування та не отримує від них допомоги, або просто не знає про такі можливості;

- представники всіх галузей бізнесу бачать свою роль у повоєнній відбудові України, свою провідну роль в цьому бачать представники галузі будівництва [2].

Список використаної літератури:

1. Стан та потреби бізнесу в Україні: регіональні тенденції, літо 2022 URL:<https://business.dia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-ukraini-regionalni-tendencii-lito-2022> (дата звернення 24.10.2022 р.).
2. Стан та потреби бізнесу в Україні: секторальний розріз, вересень 2022 URL:<https://business.dia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-ukraini-sektoralnij-rozriz-veresen-2022> (дата звернення 25.10.2022 р.).

Цимбалюк Роман Миколайович
здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., професор,
декан факультету економіки, управління та інженерії **Реслер М.В.**,
Мукачівського державного університету

ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Світовий досвід і досягнення наукової думки засвідчують, що позивні зрушення у розвитку економіки сьогодні і в подальшій перспективі залежатимуть від якості людського капіталу, умов його відтворення, використання та розвитку на основі новітніх знань і технологій.

За своєю природою людські ресурси та людський капітал поняття не тотожні. Людські ресурси потенційно можуть стати капіталом у тому випадку, коли знання, вміння, навички спроможності втілені в людині, будуть приносити реальний дохід та створювати багатство, тобто, якщо людина має можливість реалізувати себе у суспільному виробництві шляхом власноруч організованої діяльності [3]. По своїй суті людський капітал держави – це сукупність знань, навичок та досвіду людей, їх економічна цінність, перспективність та відповідність як нинішнім потребам суспільства, так і майбутнім.

Концептуальні засади розвитку та використання людського капіталу у західній економічній літературі пов'язані з іменами таких дослідників як Т. Шульц, Г. Беккер, Е. Денісон, Р. Солоу, Дж. Кендрік, та ін.- ці економісти – представники Чиказької школи економічної теорії, що у своїх дослідженнях заклали основу сучасної теорії людського капіталу.

В Україні дослідженням цієї проблеми останніми роками ґрунтовно займаються науковці В. Антонюк, Л. Гальків, О. Грішнова, Е. Лібанова, О. Макарова, Л. Семів, В. Куценко, У. Садова, Л. Шаульська та інші. Втім, підходи різних авторів до розуміння сутності людського капіталу, розробки стратегій його якісного відтворення та використання все ще суттєво різняться і не завжди

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>